

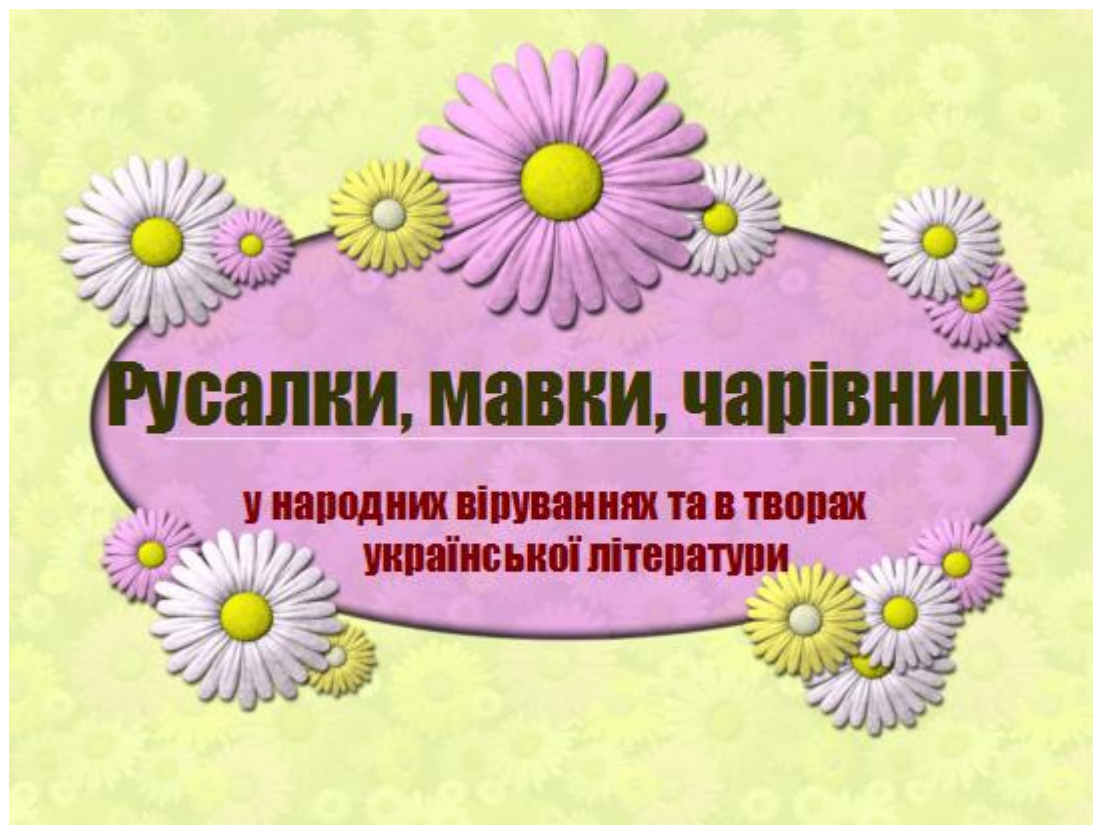
Тема. Літературно-музична композиція на тему “Русалки, мавки, чарівниці у віруваннях українців та в творах української літератури”

Мета: сприяти вивченню і глибокому розумінню історії та культури українського народу на всіх етапах розвитку суспільства, його світогляду, народних знань, вірувань та марновірства, обрядів і звичаїв; виховувати естетичні почуття, бажання пізнавати культуру та етнографію українського народу, збирати фольклорно-етнографічний матеріал; розвивати творче та логічне мислення учнів, їх акторські задатки.

Обладнання: слайди для презентації, слайд-шоу з фотографіями та музикою

Слово вчителя

Слайд 1

(Зал прикрашений вишитими рушниками, віночками. Виходять двоє дівчат в українському національному одязі з відрами в руках)

-Доброго дня, сусідонько, чи дуженькі, чи здоровенькі?

-Ая, ая, доброго дня. Коли це він добрим буває? Оце вийшла по воду до криниці, і якби не ви, кумасю, то не було б з ким поговорить, що розказати, додому понести, сусідам передати.

-Я так кажу, кумасю, але послухайте, що нового в світі за день сталося...

(шепчуться)

-А ви не скажете, кумцю, що ваші кури у мене в городі роблять?

-А хто вам сказав, що то мої кури, вони що позначені?

-А може, то Ганині кури?

-Ганині то Ганині, але додому сьогодні не підуть, у мене залишаться.

-Як то залишаться ? Вони увечері нестися мають?!Ви, мабуть, хочете мої яйця собі забрати, як ті яблука, що з моєї яблуньки вам за тин впали?!

-Якщо вони на моїй межі лежали , то моїми стали.

-Отакої,то , може, як мій Петро на вашу межу стане, то теж до вас піде ?

-А чому ж не піде, я куди ліпша від вас: не довголиця, не товста, не язиката.
Отакої!!!

-Що? То це я товста? Та я тобі покажу, яка я довголиця, яка я язиката!

-Тьху на тебе ! Та щоб тебе в лісі мавки водили !

-А щоб тебе в річці русалки втопили !

-А щоб тобі відьма корову здоїла!

-Тьху на тебе.(Беруть відра і розбігаються)

Ведучий. Вітаємо всіх , хто завітав на наше свято !Ви вже, напевно , здогадалися , що воно у нас буде незвичним.

Ведуча. Бо мова у нас буде йти про народні звичаї та традиції, про дивовижні демонологічні образи русалок , мавок , відьом-чарівниць .

Ведучий. Споконвіку у світі існували добро і зло, світло і темрява, щастя і горе. Цієї роздвоєності не лише в природі, а й у власній свідомості, у своєму внутрішньому світі людина осягнути не могла і втілила своє розуміння діалектики життя в образах русалок, чортів, упирів, відьом .

Ведуча. Тиждень перед Трійцею тепер називається «зеленим або русальним», бо в час Зелених свят, за народними віруваннями, виходять з води русалки.

Ведучий. Образ русалки - найбільш поетичний у міфології. Її бояться і жаліють. Вона чарівна і підступна. “Як місяць зійде вночі, русалки співають чарівні пісні, а хто лиш зачує, підходить ближче. Тоді русалки залоскочуть його до смерті” , - розповідає легенда.

Ведуча. В образі русалки втілена складна психологія людини : потяг до краси , до жіночої вроди , небуденних стосунків і почуттів , і разом з тим - досвід реального життя з його розчаруваннями , втратами , покаранням за порушення звичних норм.

Слайд 2

Русальний тиждень

Тиждень перед Трійцею - «русальний», бо в час Зелених свят виходять з води русалки.

Образ русалки найбільш поетичний у міфології. Її бояться і жаліють. Вона чарівна і підступна.

Ведучий. Дівчата в цей день ходили таємно в ліс , маючи при собі полин та любисток , і там , у лісі, кидали завиті вінки русалкам , щоб ті насилали їм багатих женихів . У тих вінках , думали дівчата , русалки бігали по

нивах і в лісах .

Ведуча. З цим днем на Україні пов'язано багато повір'їв про русалок . Вважалося, що впродовж тижня перед Трійцею вони ходять по землі. А четвер- день, коли ніхто не працював , щоб не розгнівати русалок. Вірили, що вони в цей день виходили з води і дивилися, чи шанують їх люди.

Ведучий. Якщо хтось працював, то вони могли наслати шкоду на поле. Жінки в цей день лишали на левадах окрайці хліба, на підвіконнях розкладали гарячі паляниці, щоб їхнім духом русалки були ситі, а також розвішували по деревах полотно їм на сорочки. Про це й говориться:

Сиділа русалочка на крутій березі ,

Просила русалочка в жіночок наміток,

у дівочок сорочок:

Жіночки-подружки,

дайте мені заміточку,

Хоч вона худенька, та аби біленька.

Сиділа русалочка на білій березі,

Просила русалочка у дівчат сорочки:

Дівчата-сестрички, дайте сорочки,

Хоч не біленької, аби тоненької.

Ведуча. Зустріч з русалкою вважалася небезпечною, небажаною- залоскоче на смерть. Ану прислухайтесь, хто це там сміється? Чи не русалочки?

(Вбігають русалки. На головах вінки з осоки, а в царівни - вінок з латаття.

Стають у коло, водять хороводи, співають)

Ух,ух! Солом'яний дух, дух!

Мене мати породила,

Нехрещену положила,

Місяченьку! Наш голубоньку!

Ходи до нас вечеряти У нас козак в очереті,

В очереті, в осоці.

Срібний перстень на руці.

Молоденький, чорнобровий.

Знайшли вчора у діброві.
Світи довше в чистім полі,
Щоб нагулятись доволі!
Поки півні не співають.

Посвіти нам

Одна з русалок . -Подруженьки , он якийсь хлопець блукає...

(Всі дівчата кидаються до нього, обступають, та в цей час кукурікає півень,
русалки розбігаються в різні сторони.)

Хлопець-рибалка. -Не думав я і не гадав, що зустрінусь з русалками.

Спасибі півню, врятував від смерті.

Дівчина. Чули ми , що серед русалок є й лоскотниці-це душі померлих зимою
дівчат, вони з'являються на полях і до смерті залоскочуть дівчат і хлопців, якщо ті
потраплять до них.

Ведуча. Напередодні Тройці не можна дівчатам і хлопцям ходити в ліс,бо їх там
можуть зловити русалки й питати:

Русалка . Полин чи петрушка ?

Хлопець. Полин.

Русалка. Сам ти згинь.

Русалка. Полин чи петрушка ?

Хлопець. Петрушка.

Русалка. Ти ж моя душка.

Ведучий. Та не завжди русалка так розмовляла з кимось, іноді вона питала розуму
в дівчини чи хлопця, задаючи три загадки:

Ой, біжить мила дівчина,

А за нею та русалочка:

Ти послухай мене, красна панночко.

Загадаю тобі три загадочки.

Як угадаєш-до батька пуцу,

А не вгадаєш-до себе візьму:

-Що росте без кореня?

-Що біжить без повода?

-Що цвіте без цвіту?

Панночка загадку не відгадала.

Русалочка панночку залоскотала.

Ведучий. Часом трапляються дівчата, що відгадають такі загадки:

-Камінь росте без кореня.

-Вода біжить без повода.

-А папороть цвіте без цвіту.

Дівчина. А я чула, що є не тільки водяні русалки, а й польові.

Слайд 3

Мавки - лісові русалки

**Ох, як я довго спала!
І снилися мені все білі сни...
Весна ще так ніколи не
співала, як отепер. Чи то
мені так снилось? Ні...Стій...
Ба! Чуєш?...То весна співає?**

**Чудовий образ лісової кра-
суні створила Леся Українка.
І тільки людина своєю прак-
тичністю, егоїзмом, жорсто-
ким ставленням до природи
прагне його змінити.**

Ведучий. Так, русалки бувають водяні, польові і лісові. Лісові зуться мавками.

Давайте згадаємо „Лісову пісню” Лесі Українки, в якій діють Русалка Польова і лісова-Мавка.

(Фонограма: спів солов'я, соло на флейті. Під звучання флейти Мавка пробуджується, відходить від деревця)

Мавка. (монолог Мавки)

Ох, як я довго спала!

Хто ж зимою робить?

Спить озеро, спить ліс і очерет.

Верба рипіла все: ” Засни, засни...”

І снилися мені все білі сні:

На сріблі сяяли ясні самоцвіти.

Стелилися незнані трави, квіти,

Блискучі, білі...Тихі, ніжні зорі

Спадали з неба - білі, непрозорі-

І клалися в намети... Біло, чисто

Попід наметами ясне намисто

З кришталю грає і ряхтить усюди...

Я спала. Дихали так вільно груди.

По білих снах рожевії гадки

Легенькі гаптували мережки,

І мрії ткались золото-блакитні,

Спокійні, тихі, не такі, як літні...

Весна ще так ніколи не співала.

Як отепер. Чи то мені так снилось?

Ні ... Стій ... Ба! Чуєш? ...

То весна співає?

Слайд 4

Полюві русалки

**Всі квітоньки загарбано,
Всі квітоньки-зірниченьки
Геть вирвано з пшениченьки!
Мак мій жаром червонів,
А тепер він почорнів...**

Ведуча. Який чудовий образ лісової красуні створила Леся Українка. І тільки людина своєю практичністю, егоїзмом, непорозумінням і водночас жорстоким ставленням до живої природи і самої себе прагне її змінити.

(Виходять дві дівчини. В одній на голові вінок з колосків жита чи пшениці і польові квіти- це русалка польова , а друга -з віночком з віток дерева та лісових квітів- русалка лісова - Мавка).

Русалка (до Мавки):

Польова сестрице, пошануй!

Краси моєї не руйнуй!

Не жни жита і пшениці з квітками -

То ж моя краса

Мавка:

Мушу.

Русалка Польова

Уже ж мене пошарпано,

Всі квітоньки загарбано,

Всі квітоньки-зірниченьки

Геть вирвано з пшениченьки!

Мак мій жаром червонів,

А тепер він почорнів.

Наче крівця пролилася,

В борозенці запеклася.

Мавка. Сестрице, мушу я!

Твоя краса на той рік ще буйніше запишає,

А в мене щастя як тепер зів'яне,

То вже не встане!

Русалка Польова (ламає руки і хитається від горя).

Ой горенько! Косо моя!

Косо моя золотая !

Ой лишенько ! Красо моя !

Красо моя молодая !

Мавка. Твоїй красі вік довгий не судився,

На те вона зроста, щоб полягати.

Даремно ти благаєш так мене,-

Не я, то інший хтось її зожне

Русалка Польова

Глянь, моя сестро, ще хвиля гуляє,

З краю до краю.

Дай нам зажити веселого раю,

Поки ще літечко сяє.

(вибігають)

Ведучий. Звертається до цього міфологічного образу і Тарас Шевченко в поемі „ Русалка” , а коли ще був малою дитиною, допитувався в дорослих:

Хлопчик. Чого русалки Христа бояться?

Дівчинка. Тому що вони з нехрещених дітей.

Хлопчик. Чому вони пахучої трави бояться: любистку, полину, лепехи?

Дівчинка. Тому що та трава для хрещених людей дуже пахуча, а для нехрещених-смердюча.

Хлопчик. А де русалки живуть?

Дівчинка. У житах, у воді !

Слайд 5

Народні вірування

**Вітер в гаї не гуляє —
Вночі спочиває;
Прокинеться, — тихесенько
В осоки питає:
„Хто се, хто се по сім боці
Чеше косу? Хто се?...
Хто се, хто се по тім боці
Рве на собі коси?...
Хто се, хто се?“ — тихесень-
ко питає-повіє,
Та й задріма, поки неба
Край зачервоніє..."**

**За народними віруваннями,
лікарські трави сіють русал-
ки, вони ж їх доглядають і
знають, як їх треба
вживати....**

Ведучий. Т.ГШевченко „Русалка”

Породила мене мати

В високих палатах

Та й понесла серед ночі

У Дніпрі скупати.

Купаючи, розмовляла

Зо мною малою:

Пливи, пливи, моя доню,

Дніпром за водою.

Та впливи русалкою

Завтра серед ночі,

А я вийду гуляти з ним,

А ти й залоскочеш.

Залоскочи, моє серце,

Нехай не сміється

Надо мною молодою,

Нехай п'є-уп'ється
Не моїми кров-сльозами-
Синьою водою
Дніпровою.Нехай собі
Гуляє з дочкою.
Пливи ж , моя єдина.
Хвилі ! Мої хвилі !
Привітайте русалоньку...
Та й заголосила,
Та й побігла.А я собі
Плила за водою,
Поки сестри не зустріли,
Не взяли з собою.
Уже з тиждень,як росту я,
З сестрами гуляю
Опівночі. Та з будинку
Батька виглядаю.
А може,вже поєдналась
З паном у палатах ?
Може,знову розкошує
Моя грішна мати ?
Та й замовкла русалочка,
В Дніпро поринула.
Мов пліточка.А лозина
Тихо похитнулась.

Вийшла мати погуляти,
Не спиться в палатах,
Пана Яна нема дома ,
Ні з ким розмовляти.
А як прийшла до берега ,
То й дочку згадала ,

І згадала , як купала

І як примовляла.

Та й байдуже. Пішла собі

У палати спати.

Та не дійшла , довелося

В Дніпрі ночувати.

І незчулась , як зуспіли

Дніпрові дівчата-

Та до неї, ухопили ,

Та й ну знею гратись ,

Радісінькі, що піймали

Грались , лоскотали ,

Поки в вершу не запхали-

Та й зареготались.

Одна тільки русалонька

Не зареготалась.

(Та ж фонограма :спів солов'я, соло на флейті). Русалки танцюють ,
веселяться. Чути мелодійний сміх, вигуки :

-Ой ,яке тут зелене диво !

-А гарно як !

-Сестроньки , а пожартуємо !

(Головна русалка бере гарний посуд для вмивання.він наповнений водою,плаває
листя м'яти та квіти.Вмиває ним глядачів.)

Ведуча. Любі друзі ! Ця русалчина вода чарівна : русалочки були в доброму
настрої, коли наговорювали її. А хто вмивається цією водою, той буде щасливим і
гожим,як сонце,веселим,як весна,робочим,як бджола і багатим,як земля.То ж
вмивайтеся русалчиною водою на красу,на вроду,на лагідну згоду !

Проводили русалочок, проводили ,

Щоб вони до нас не ходили ,

Та наших дівочок не ловили .

Перед ворітьми долина,

А в тій долині калина .
Ой там Галиночка гуляла ,
Жемчуг-намисто обірвала

Слайд 6

Ведучий. Не тільки в русалок вірили наші прадіди. Скільки легенд створено про чудодійну силу різноманітного зілля. Коли рвуть траву, то примовляють:

Травка-травице, красна дівице,
Не я тебе садила, не я й поливала:
Господь тебе садив. Господь і поливав,
Всякому християнству на поміч давав.

Ведучий. Багато людей шукали заповітну квітку папороті. А цвіте папороть лише раз у рік-саме в цю літню ніч перед Іваном Купалом.

А щоб добути цю чудодійну квітку, найсміливіші парубки вирушали найглухішої нічної пори у ліс. Сила квітки папороті полягала не лише у відкритті скарбів. Той, хто оволодівав нею, вважалось, все дізнавався, що де є і що де лежить. А рука, котра доторкнеться до цієї чарівної квітки, матиме чудодійну силу-легко вчарує найкращу дівчину .

Ведуча. За народними уявленнями , у цю ніч усе оживає і бенкетує , з'являються

злі та добрі духи-домовики,мавки,русалки,водяники,лісовики.А особливо активними були відьми. Роса на Івана Купала мала цілющу силу. Нею вмивалися,качалися по росі, щоб позбутися хвороб.

Ведучий. З давніх-давен в Україні дівчата і хлопці виходять з села з радісними співами,розкладають вогнища на горі або десь у лісі поблизу ріки, танцюють навколо того вогнища й стрибають через вогонь. Дівчата ще співають ворожбицьких пісень і за різними прикметами примічають,чи здійсняться їхні сердечні бажання.

Слайд 7

Традиції святкування

Вже пізньої ночі дівчата опускали на воду сплетені ними вінки з прилаштованими запаленими свічками. А купальські вогні горіли по всій Україні. Їх не гасили, бо вони мали самі дотліти до кінця.

Ой,на Івана,ой,на Купала
Красна дівчина зілля копала,
Квіти збирала,віночки плела,
Далі водою їх пускала.
-Плинь,віночку,по синій хвилі,
Поплинь,віночку,де живе милий.

Слайд 8

Купала та Марена

Головні персонажі свята - Купала та Марена, які уособлюють чоловіче (сонячне) і жіноче (водяне) божества.

Поєднання чоловічої і жіночої стихій породжує життя, яке на святі символізує гілка верби - Купайлиця. Взявшись за руки, дівчата ходять навколо Купала й Марени й співають пісень. Основною темою цих хороводів є кохання. Інколи опудало дівчата виготовляють із гілок вишні, чорноклену чи соломи та прикрашають квітами та вінками.

Ведуча. На сьогоднішній день знаємо багато легенд, пов'язаних з цвітом папороті. За народним віруванням, лікарські трави лише тоді й виявляють справжню поміч, коли будуть зібрані в ніч на Івана Купала, їх сіють русалки, мавки, вони ж їх доглядають і знають, як їх треба вживати. А від них перейняли ці знання відьми...

Ведучий. Любов Забашта „Київська гора”. Інценівка.

Маруся(співас пісню)

Налетіли гуси з далекого краю,

Замутили воду в тихому Дунаї.

Бодай сірі гуси з пір'ячком пропали,

Що нас розлучили, як голубів пару.

Гриць. Тепер усі за папороттю в ліс!

Хто знайде квітку—

той навек щасливий!

Маруся. Під місяцем сей гай неначе сивий,

І сльози-роси капають із кіс.

Гриць. Чому таку ти пісню склала? Адже я

І не думав тебе зраджувать, кохана.

Маруся. Чомусь завжди стає між нами Ганна...

А потім виру нагла крутія

Віночок мій занесла аж на стрижень...

Гриць. А хочеш - я посватаюсь за тиждень ?

Маруся. Ой Грицю , Грицю не до того я...

Гриць. Ходімо в ліс до зоряних криниць,

Де папороті квітка заквітає.

Зірок червоних , ніби полуниць ,

З тобою ми , царівно , назбираєм.

Маруся. Таж мати твоя каже : запроста

Для Гриця я . А ти ізнов - царівна...

Гриць. Та знаю я : матуся в мене дивна.

І все одно для мене ти свята.

А то здаєшся зіркою мені ...

Маруся. Тією ,мо' , що падає із неба ?

Гриць (злякано, побачивши тінь ворожки)

Що за мара ?

Маруся. Це ворожка,

Вона ночами зілля тут збира.

Ворожка. За папороттю йдеш ти , чорноока ,

Вона для тебе явить квіт ясний ,

Та не для нього...

Гриць. Геть, відьмо кособока !

Ворожка. Твій шлях, красуне , буде нелегкий...

Гриць. Накаркала стара ворона лиха.

Та хай їй грець ! В талан я вірю свій, (зловилися за руки)

Маруся. Отак би йшли до ранку...все життя.

Так хороше на серці раптом стало,

Ми все знайшли , чого нам не стачало.

Гриць. Ходім , ходім...Немає вороття.

Ганна Костів-Гуска

Ще й як любила ! Як любила !
Неначе з вітром говорила !
Немовби виростали крила —
І вже літала , не ходила !
У парі з вітром синя птиця ,
Спинись ! Куди там зупиниться !
Жага польоту зачлюпнула ,
Щось пам'ятала , щось забула.
Ще й як любила ! Раювала !
Любові навіть раю мало !
У пекло йти була готова —
Одне лиш слово , вірне слово.
Та налітала слів пороша :
„Люблю тебе моя хороша !”
Усе чуже , напам'ять вивчене :
„Моя єдина , моя дівчинко !”
І накривала слів полова...
Тікай , тікай з цього полону !
О, як любила , як любила !
...За ніч одну спалила крила.

(Розпатлана воржка стоїть коло печі , варить зілля . Біля неї чорний кіт)

Маруся. Відчини мені, Вероно, лячно так надворі.

Воржка. Марусенько , ти знову , бідна , в горі...

Про тебе віщі бачила я сни.

Маруся. Які, Вероно ?

Воржка. І розповідати лячно .

Чи хтось зустрівсь , коли ішла сюди ?

Маруся. О ні, бабусю .

Воржка. Можна необачно

Пошитися у відьми...

Відведи Від тебе цю біду...

Давно, Марусю,

Мене за трави відьмою зовуть.

Маруся. Нічого я , Вероно, не боюся,

Любов так змучила, що вже й не продихнуть,

І Гриць один у думках.

Ворожка. Чого ж ти хочеш?

Маруся. Ну хоч би поради...

Я оспівала милого в піснях,

А серденьку не можу я зарадить

(Верона підходить до неї, дивиться у вічі)

Ворожка. В коханні ти, це правда, нещаслива.

Хоч в іншому... Ти вмєєш так співать,

Такі пісні складаєш всім на диво...

Маруся. О Боже, я умію ще й кохать!

Кохати... розумієш? До нестями,

До божевілля! Звідси і пісні.

Ворожка. Заворожи коханого піснями!

Маруся. О, як же присягався він мені !

Ворожка. І він зрадив ?

Маруся. Більше, аніж зрадив,-

Він засилає іншій старостів !

(Верона відступає вражена, руки простягаються до вогнища)

Ворожка. Я запалю своє чортяче зілля:

Червону чемерицю й блекоту.

Маруся. О поверни мені його любов святу!

Верона (Верона підходить до багаття, нахиляється над горнятком, з якого валить дим ,шепоче):

-Ідїть дими, проти зради і чуми, проти злого і невірнього козаченька непокірного...

(обертається до Марусі)

Не суджено тобі, красо, весілля.

Дими, як роги оленя, пливуть.

Ні любощів тобі, ні спокою не буде.

Тебе, як і мене, ще прокленуть

За горенько твоє недобрі люди.

Маруся. То шо ж мені робити, далебі?

Ворожка. У мене є цикута й чемериця...

Я трунок цей гіркий вділю тобі,

Настоїш на горілочці для Гриця...

Маруся......І він...

Ворожка. Не будеш більше в'янути в журбі

Маруся. Це значить-знов мене він покохає,

Як перш кохав, коли цвіла весна ?

Ворожка. О ні, Марусю... Він помре...Сконає...

Свої гріхи спокутавши сповна.

Маруся (скрикує) О , ні !

Богдан Кравців ..Відьма”

Я знаю все...Усе мені відоме:

перевивати чаром людські кроки,

наводити й відводити уроки,

в гарячку кидати і в злу судому.

Ще вмію я старому й молодому

Любовної прибавити мороки-

і в повен чуда, в дивен світ широкий

на мрій мітлі меткій злітати з дому.

І навіть свій кінець я знаю, бачу:

Порве мене юрба, роздягне мстива

і кине на знущань розгнуздя злюще,

І смерть замислить гіршу за собачу-

Колом осиковим проб'є для дива

Розірве кіньми, розчахне живу ще.

Ведучий. Якщо русалок наші предки шанували, жаліли,то відьом зневажали і боялись.Вважалося, що багато знань одержують відьми, зірвавши квітку папороті.

Вони вміють обертатися на живі істоти та неживі предмети, і головне - вміють літати.

«Якось вночі зійшлися відьми в хату до хазяйки, а наймит спить, не спить, дивиться, аж мотаються вони по хаті, наварили вареників. Кожна з'їсть вареника і летить уверх», - читаємо в записах Милорадовича.

Ведуча. Вся їхня сутність - одне зло. Вони зірки крадуть, щоб дощ не падав і півні не співали, псують худобу. Відьму, яку на місці злочину не зловили, а лише підозрювали, піддавали випробуванню водою. Бо, вважалося, відьму вода виштовхує, і вона не тоне.

Інценівка із твору Івана Котляревського „Конотопська відьма”

Відьма. Ох , били ж мене , били. Так мене занапали , що і сісти не можу. Порвали на мені і плахту , і сорочку , і очіпок збили , що я волосом освітила . та били мене...О , та й били мене !

-Ану , котусю , відкрий свої очиці і посвіти , чи не вони се йдуть?

(Заходять Улас Забр'юха та Прокіп Григорович Пістряк. Щось несуть)

Пістряк. Світло горить , а її , бачу , вдома нема.

Зубиха. Де то вже нема ! Ось де я була : отеє доставала горщик з хмарами, що було заховала їх , так пан конотопський сотник присилював мене повипускати хмари і дощ пустити (витягує великий горщик , ганчіркою зав'язаний)

Забр'юха. Та вже , тітусю , годі об сім (дістає гостинець).

Ось тобі хусточка , що мені попівна вишивала , та от ще копа грошей, тільки, тітко, не сердься на мене. Се так... не хотячи.

Явдоха. (аж запищала) Як не хотячи . Як не хотячи !

Коли б тобі хто так пику списав... то ти б не те сказав.

Не хочу твоїх подарунків, цур тобі ! Пек тобі ! Війся з ними!

Не мішай: іду дощі випускати, а то мене завтра знов так випа- рють. що сьогодні не зможу сидіти, а завтра вже і не стоятиму. Пустіть мене, піду дощ випускати.

Забр'юха. (падає в ноги) Тіточко, матіночко! Не буду вже тебе турбуваати та й що мені за діло, що нема дощу. Я тут є сотник, голодувати не буду, той прийде з хлібом, той з паляницею, той з буханцем, а інший мішечок борошна привезе. Нам, старшині, дощі не страшні. От моїй біді поможи ! Натє лишень: от пляшка

дулівки, от півсотні тарані, ще світа була восени, тільки допоможіть моїй біді.

Явдоха. Знаю, знаю про твою біду, якого тобі печеного гарбуза піднесла Йосипова Олена. Знаю, знаю усе. А що я тобі робитиму ? Не йде за тебе хорунжівна, так мені яке діло. Не йде, так ськай другої.

Забрьоха. Та де її в гаспида ськати ? Одне те , що не придумаю , де другу ськати . а друге те , що не хочу , бо смертельно улюбив Йосиповну Олену всім тілом , і душею , і серцем , і усім животом бачу сам , що коли її не достану , то або утоплюсь , або удавлюсь , або світ за очима піду...Поможи , приворожи її.

Явдоха. Та як за тебе і йти такій дівчині ? Вона дівка-козир , чи одежею , Чи на виду собі , так зовсім дівка , а худоби , а грошей ? А ти що ? Куди ти годишся ?

Забрьоха. Та дарма , тіточко , матіночко , дарма ! Нехай я стидкий і бридкий , і усякий : а ти зроби так , щоб вона мене полюбила та щоб за мене заміж пішла, (суне гроші)

Явдоха. Ні ! (відсуває) Мені сих креймахів не треба ,нащо вони мені ?

У мене все є , і чого забажаю , усього достану , а коли так пильно просиш , то нехай , вже і змилосердюсь над тобою , тільки зроби мені от що...

Забрьоха. Що звелиш ,паньматусю , усе зроблю .Чи звелиш Конотоп спалити , так разом з чотирьох кінців і запалю ; чи звелиш усю конотопську дітвору, що ви , відьми , не любите , так за один день усіх до єдиного і потрошу .

Явдоха. І то гаразд , та мені тепер от що треба.... .(шепче на вухо)

Забрьоха. Та чого не можна ! Тільки кажи ,усе зроблю.

Явдоха. Отєє усе коли зробиш , то і я...

Кицю . кицю , кицю (звертається до кота)

Ведуча. Навчимо ми наших хлопців , як мають з дівчатами поводитись , щоби їх любили і поважали . І до відьом за допомогою не треба буде звертатись .

Конкурс,, Компліменти”

Умови конкурсу : 4 хлопці стають навпроти дівчат на однаковій віддалі.На кожен крок хлопець дарує дівчині комплімент , поки не підійде до неї. Переможе той , хто не помилиться , не повториться і без пауз виголосить найніжніші слова. Умова: перший буде говорити слова , пов'язані з рослинами: квіточка..;другий-з тваринами: пташечка, зайчик..;третій-з неживою природою: сонечко..;четвертий-прикметники: дорога, рідна..

Ведучий.А дівчатам ми запропонуємо послухати одну цікаву бувальщину

„Деколи й мовчання - золото”.

Прийшла ото якось до мене недалеко моя сусідка Марина ,красна молодичка , сяє,мов червона рожа . Недавно вона вискочила заміж , ще й місяць не пролетів , а прийшла вся в сльозах .

-Що з тобою , Маринко ?-питаю.

-Ой , тітонько дорогенька, допоможіть, порадьте мені, бо пропаду. Щось не в'яжеться нам з чоловіком. Тільки почнемо якусь мову з моїм чоловіком, так зразу на крик переходимо. Він мені своє, а я йому своє. ..Дується, як сова , на мене, ходить у гніві, як той німий бовдур, ні словечка до мене. Бідна ж моя головонька в гризотах...Колись-то вже так мій милий розійшовся, розлютився, що вже й кулаком погрозив мені .

Чула-м, тітонько, що маєте таку воду, що як пити її , то в хаті зникнуть сварки. Що хочете заплачу вам за оту воду . Чи вам відроблю , лиш би була щаслива .

-Дам я тобі ту воду , вона допоможе . Але треба все робити так, як я тобі скажу . Як тільки вам з чоловіком йде до сварки ,то вискоч скоро в другу кімнату чи на кухню і випий ковток тої води . Боронь Боже , щоб чоловік це бачив . І тримай ту воду під язиком , а чоловіку , як щось спитає ,покивай головою .

Після нашої розмови пішла я до другої кімнати, наляла у пляшку звичайнісінької води з відра, заткала кукурудзяним корком і дала Марині.

-Як допоможе,молодице, заходь ще. Тільки нікому про воду ні гу-гу. А то ще піде по селі слава про мене.

-Дякую вам, тітонько, аби добро вас обсіло і не покидало!

Через дві неділі моя Марина тут як тут. Приходить весела, вже з порога не може мені надякуватись і просить:

-Дайте, тітко, ще тої чудодійної водиці, бо дуже помагає... Чоловік мій дивується, каже, що мене, як хто замінив...

Даю Марині знов води, а в душі сміюся. Коли ж вона прийшла по воду третій раз, я сказала їй всю правду, що то звичайнісінька вода, а допомгло те, що вміла змовчати. Деколи і мовчання-золото

Скрипка би не грала, якби не той смичок.

Чоловік би жінку не бив, якби не язичок...

Чоловік би не сварився з жінкою ніколи,

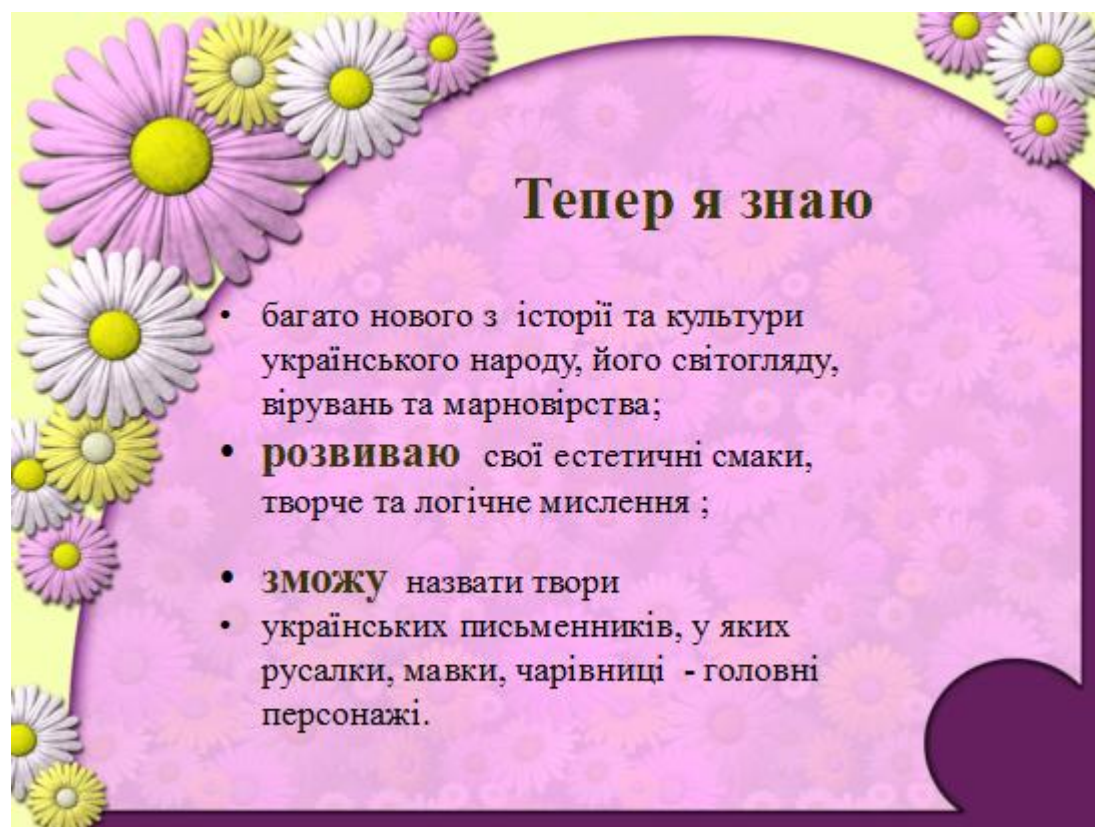
Якби вона говорила до нього поволи...

Ведуча. Що це всі чоловіки мають звичку дорікати жінкам за їхній язичок та ще й відьмою називати. А уявіть, що Бог створив її з кількох яскравих променів сонця, всіх чарівних фарб зорі, задумливого смутку місяця, краси лебедя, грайливості кошеняти, притягальної сили магніту...

Ведучий. Все змішав і додав в'їдливості мухи, впертості осла, зажерливості акули, ревнощів тигриці, мстивості пантери, кровожерливості п'явки, дурману опіуму та невблаганної стихії. Тому й не бояться вже сучасні чоловіки ні русалок, ні мавок. ні чарівниць, ні відьом.

Ведуча. А це ми ще побачимо...**Слайд-шоу з фотографіями та музикою.**

Слайд 9

Тепер я знаю

- багато нового з історії та культури українського народу, його світогляду, вірувань та марновірства;
- **розвиваю** свої естетичні смаки, творче та логічне мислення ;
- **ЗМОЖУ** назвати твори
- українських письменників, у яких русалки, мавки, чарівниці - головні персонажі.